

Obermüller Ferenc: A milió-iskola.. Gondolatok a tanítás intenzitása fokozásának kérdéséhez. Különlenyomat az esztergomi közs. Szent Imre-gimnázium 1934—35. tanévi Értesítőjéből. Buzárovits Gusztáv nyomása. Esztergom, 1935. N. 80, 79 1

A *milió-hatás* közkeletű fogalomná vált a modern pedagógiai irodalomban. Tüzetes elemzése és pontos meghatározása *W. Popp: Das pädagogische Milieu* c. alapvető művében található. Míg azonban Popp főként az iskolaköteles kort megelőző gyermekek szempontjából vizsgálja a milió-hatás lényegét és jelentőségét, addig *Obermüller kitünő tanulmánya alapján az iskolai milió, azaz: a szakteremrendszerű iskola úttörő elméleti alapvetőjeként tekinthető.*

A tanulmány két részre tagozódik. Az első rész azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy milyen elméleti pedagógiai megfontolásokkal lehet a tanítás intenzitása fokozásának problémáját megvilágítani. Az érdeklődés didaktikai jelentőségének a vonatkozó szakirodalomra támaszkodó fejtegetése alapján arra az eredményre jut, hogy a tanuló érdeklődését, figyelmét, tevékenységét, munkásságát csak úgy lehet aktivitásra indítani, ha az értelemre való hatás helyett az érzelmi és akarati motívumokat helyezzük előtérbe. Ilyen megfontolásból keletkeztek a különféle „reformiskolák“. A szerző — nagyon helyesen — nem ad elméleti reformprogramot, hanem e helyett azt keresi, hogy „mily módon tudunk a mai iskolában gazdagabb érzelmi hatásokat nyújtani, lelki mozgalmasságokat kiváltani, élményt kelteni az iskola és annak munkája iránt „fásult“-nak látszó tanulóban.“ Ennek módjai:

1. A tanítás anyagának érzelmekeltésre alkalmas részeinek a nevelő cél érdekében való kihangsúlyozása.

2. A tanítás nyújtson a mainál több érzéki szemléletet.

3. Az iskola külső-belső rendjét állítsuk az érzelmekeltő törekvések szolgálatába. Ezen a ponton érvényesül a milió-hatás gondolata, s ezzel a kérdéssel foglalkozik a tanulmány második része.

Hogy a mai „szokványos“ tanterem károsan befolyásolja a nevelőhatást, azt a következő példa mutatja: „Szép, téglalap-alapú, többé-kevésbé világos szoba. A padokkal szemben katedra, oldalt tábla, meg élénk zöld- és barna-esíkos térkép. A falakon az ú. n. szemléltető képek: Micsoda képek? Az egyik teremben pl. a katedra fölött: a gorilla, az elefánt, a rozmár, a medve méteres képe; oldalt: Árpád pajzsra emelése, Mátyás király feje tölgykoszorúval, II. Rákóczi Ferenc lobogó hosszú hajjal; a harmadik oldalon: a kávétermelés; a teaszedés, a sárga sivatag szemléletes képei, stb. Esetleg vegyessen. Egy másik teremben: oldalt egy római amfiteátrum, Cézár mellszobra, az egyiptomi szfinksz rejtélyes mosolyával, az Akropolisz; a katedra fölött egy félméteres búzaszem tanulságos keresztmetszete; alant: az ókori világ térképe; mellette: a virág, a levél nagyméretű sematikus képe és így tovább. Minden teremben más és más variációk és tarka együttesek. S folyik az előadás. A tanuló vallástani oktatást nyer a mosolygó elefánt és a dühös rozmár társaságában; földrajzot tanul Árpád pajzsra emelése közben s a nyelvtan szabályait ismételve a teaszedés mozgalmos képe árnyékában. A másik tanteremben: az írásmű szerkezetéről szóló tanítást az egyiptomi szfinksz titokzatos arccal hallgatja; német beszédgyakorlat folyik az Akropolisz tö-

vében; a másodfokú egyenlet megoldása közben kifáradt tanuló a búzaszem keresztmetszetén pihentetheti szemét és figyelmét. Egy harmadik teremben a költői műfajokat magyarázzák az emberi csontváz társaságában, stb., stb. Minden tanóra száz hasonló példával szolgálhat.“ Ez a vegyes környezet valóban komikus hatást kelt, szétszórja a figyelmet, és különbözteti a tanuló érzelmi világát.

Mindezekből a szerző a pedagógiai irodalomra támaszkodva tudományos értékű következtetéseket von le, s arra az eredményre jut, hogy a tantermi milliók a fizikai, kémiai, rajzi tantermekben világosan tapasztalt kedvező hatását a többi tantárgy tanításában is fel kell használni. Ez a millió-hatás pedagógiai értékesítése: a *millió-iskola*.

Azzal a jóleső érzéssel tettük le Obermüller tanulmányát, hogy tudományosan megalapozott, időszerű és hasznos iskolai kérdéssel ismerkedhettünk meg. Ezt annál is inkább szükséges megállapítani, mert pedagógiai irodalmunknak mennyiségileg gazdag termése minőségileg sok selejtet mutat. A szerző példát nyújt arra, hogyan kell a pedagógiában tudományos módszerekkel dolgozni.

Szántó Lőrinc.

Pedagógiai Évkönyv: 1937. * Szerkeszti: *Krammer Jenő*. Kiadja: a Csehszlovákiai Magyar Tud. Irod. és Műv. Társ. Tudományos Osztálya. Nyomatott Farkas Mihály könyvnyomdájában, Nové Zámky. Ára 15.— Ké, 97 l. 80.

Csehszlovákia kisebbségi magyar kultúrája éveken keresztül *nem tudta megtalálni életlendületét*, mert a tizennyolcas államfordulat kiszakította az anyaország hagyományos kereteiből s elszigetelt állapotában a cseh kultúrális asszimiláció védtelen áldozatává lett. Ennek hatására, a mi szempontunkból merőben újszerű szellemiségformák termelődtek ki, melyek szembe-tűnő vonalmat tanusítottak az „európai“ Nyugat még kiforratlan kultúr-demokráciája iránt. Már félt volt, hogy az eszme-zavar végső győzteseként nem a gyökerében is magyar kultúrjelleg kerül ki. Műveltségtörténetünk zárókövéül már a *kultúrincstelenség* árnyképei rajzolódtak ki, de ezekkel csaknem egyidejűleg jelentek meg a színen a *magyar kultúra előmunkásai: a néptanítók*. 1921 májusában megalakult a „Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület“ (*SZAMTE*), mely alapszabályszerint is „a magyar kultúra megtartása, valláserkölcsi alapon való továbbfejlesztése és a tagok pedagógiai műveltségének emelése“ *szolgálatában* szüntelenül munkálkodik. A kisebbségi tanító-rend, beleértve a tanárságot is, azonban nem férhetett meg *önérdeklő szervezeti formában*, hanem érvényesülési határait fokról-fokra szélesítve, képessé lett a legnagyobbszűrésszerű munkaközösségek alkotó tényezőjének szerepkörét vállalni. Így az 1931 november hó 8-án alakult „Csehszlovákiai Magyar Tud. Irod. és Művészeti Társaság“ — éltető eleméül — is voltaképpen szlovenszkói kártársaink színe-javát egyesíti. Hivatalos közlönyük

*Jelen ismertetésünk mintegy magvát képezi azon önálló tanulmányunknak, mely „Szlovenszkói magyar pedagógusok“ címen a Nevelésügyi Szemle legközelebbi számában lát napvilágot.

— J J —